

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра видавничої справи
ПРОГРАМА ІСПИТУ
з дисципліни «Редагування та стилістика»

Курс I

Спеціальність (спеціалізація): Спеціальність «Журналістика», освітня програма «Видавнича справа та редагування».

Форма проведення: Основною формою проведення семестрового контролю з навчальної дисципліни «Редагування та стилістика» є письмовий іспит у **форматі редагування журналістського тексту**.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів – 40, які нараховуються за редагування різних типів помилок у тексті, а саме:

- інформаційних – 5 балів,
- композиційних – 5 балів,
- логічних – 5 балів,
- психолінгвістичних – 3 бали,
- лінгвістичних – 22 бали, зокрема:
  - орфографічних – 5 балів,
  - пунктуаційних – 5 балів,
  - лексичних – 5 балів,
  - граматичних – 5 балів,
  - стилістичних – 2 балів.

Критерії оцінювання:

- 1) знання норм літературного аспекту редагування та вміння застосовувати їх на практиці;
- 2) розпізнавання в тексті інформаційних, композиційних, логічних, психолінгвістичних і лінгвістичних помилок та вміння застосовувати до них відповідні норми редагування;
- 3) розпізнавання в тексті орфографічних, пунктуаційних, стилістичних, лексичних, граматичних помилок та вміння застосовувати до них відповідні норми редагування.

Перелік допоміжних матеріалів (словників):

1. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019.
2. Жайворонок В.В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. – Київ: Наукова думка, 2004.
3. Капелюшний А.О. Стилiстика й редагування. Практичний словник-довiдник журналіста. Львів: ПАІС, 2002.

4. Книгознавство. Термінологічний словник (редакційно-видавнича справа, журналістика, поліграфія, видавничий бізнес, інформаційно-бібліотечна діяльність): навчальне видання / заг. ред. В.О. Жадька. Київ: ВПК «Експрес-Поліграф», 2012.
5. Партико З.В. Словник видавничих термінів. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2013.
6. Савченко Л.Г. Російсько-український словник словосполучень. Труднощі перекладу. Київ: Національний книжковий проект, 2010.
7. Сікорська З.С. Українсько-російський словотворчий словник. Київ: Освіта, 1995.
8. Скопненко О.І., Цимбалюк Т.В. Сучасний словник іншомовних слів. Київ: Довіра, 2006.

Зразок тексту для редагування:

Історія «фейкових новин»

Спочатку цією фразою описували певне явище в соцмережах. Але за рекордно короткий час вона перетворилася на журналістське кліше й лютий політичний штамп. Як еволюціонував термін «фейкові новини» і що нас чекає далі у світі дезінформації?

У середині 2016 року редактор веб-ресурсу BuzzFeed Крейг Сілверман помітив дивний потік вигаданих історій, що надходив з маленького східноєвропейського містечка.

«З часом ми виявили групу новинних веб-сайтів, зареєстрованих в одному й тому самому містечку Македонії – у Велесі», – згадує Сілверман.

Вони з колегою почали журналістське розслідування. І незадовго до виборів у США ідентифікували щонайменше 140 новинних сайтів, що генерували брехливі новини й були надзвичайно популярні в користувачів Facebook.

А президентські вибори у США загалом і Дональд Трамп зокрема були (і авжеж, досі залишаються) топ-темою в соцмережах.

• Fake news стало словом 2017 року

Тому македонці та інші поширювачі фейків натхненно клепали статті під заголовками "Папа Франциск шокував світ, благословивши Дональда Трампа на президентство" та "Вбивство агента ФБР, підозрюваного у "зливі" імейлів Гіларі Клінтон, невдало замаскували під самогубство".

Усі ці статті були фальшивками, фейками (від англ. fake – підробка – *Ред.*). І саме з них почалося сучасне (та переважно онлайнове) життя фрази "фейкові новини".

Нічого нового

Дезінформація, висвітлювання у вигідному ракурсі, брехня й обман - усі ці явища, безперечно, старі, як світ.

Після перемоги Дональда Трампа журналісти BBC Trending вирішили зануритись у світ протрампівських фейсбучних груп. І виявилось, що на цих обширах гіпервідданості циркулюють відверті фальшивки.

Втім, основна маса цих груп містила більш-менш традиційні для політики матеріали: вихваляння, кричущу рекламу й цькування опонентів.

На деяких мемах Трампа зображали безстрашним лідером, барвисто змальовували його обіцянки депортувати нелегалів і стисло викладали біографію, в якій кандидат поставав у образі "взірця американської історії успіху".

Цю інформацію аж ніяк не назвеш виваженою – але й у категорію "фейкових новин" вона теж не вписується.

Проте експерти, яким терміново необхідно було пояснити шокові результати виборів (а в багатьох випадках - і власну недалекоглядність), вдалися до терміну "фейкові новини" як єдино можливого пояснення.

Входить політика

Сьогодні словосполучення «фейкові новини» породжує значно більше асоціацій, ніж діяльність македонських підлітків-скоробагачків.

Але стверджувати, що президент Трамп був першим політиком, який ввів у обіг цей термін, буде... як би це точніше висловитися... «фейком».

8 грудня 2016 року Гілларі Клінтон виступила з промовою, в якій згадала про «епідемію шкідливих **фейкових новин** і фальшивої пропаганди, яка за останній рік охопила соціальні мережі».

«Сьогодні вже очевидно, що наслідки новинних вигадок можуть бути цілком реальними, – сказала вона. – І йдеться тут не про політику чи симпатії до кандидатів. Під загрозою опинилося життя... життя звичайних людей, які прагнуть спокійного повсякдення, щоб виконувати свою роботу і брати участь у громадському житті».

Обраний президент Трамп взяв фразу пані Клінтон про «фейкові новини» на озброєння наступного місяця, в січні 2017-го менш ніж за тиждень до офіційного вступу на посаду.

У відповідь на запитання кореспондента CNN Джима Акости він сказав: «Ваші новини – фейкові». Приблизно в той самий час він почав повторювати це словосполучення у Twitter.

Слова без змісту?

Відтоді цим словосполученням більш-менш постійно користуються як Трамп, так і решта світових лідерів, а також численні політтехнологи, журналісти й пересічні громадяни.

Для приблизної орієнтації - пошук слів «фейкові новини» у Google News показує до 5 мільйонів результатів.

Але за лічені місяці через величезну популярність фрази «фейкові новини» цей термін втратив властиве значення.

Фейками стали називати все підряд: дезінформацію, висвітлення у вигідному ракурсі, теорії змови, помилки та репортажі, які просто не подобаються читачам/глядачам.

"Ми маємо усвідомлювати, що частково провина в плутанині, яка утворилася, лежить на нашій галузі".

А деякі експерти з величезним досвідом у цій сфері вже почали критикувати концепт фейкових новин.

"Ця фраза мені не подобається тому, що нею сьогодні називають геть усе, - каже Клер Вордл з некомерційної організації First Draft News при Гарвардському центрі Шоренстайн, яка займається встановленням істини. Байдуже, про що йдеться: проплачений матеріал, рекламу, візуальний мем, бота у Twitter, чутки, – люди називають цими словами будь-яку інформацію, яка їм не подобається".

Пана Манцарліса турбує цей мовний покруч, але відмовитися від нього повністю він ще не готовий. Хоча йому б хотілося, щоб вживання терміну "фейкові новини" обмежили до опису спамоподібних вигадок, якими засмічують стрічки новин у Facebook.

Вірусна природа

Очевидно, що сприятливим фактором поширення "фейкових новин" (чи дезінформації, якщо вам так більше подобається) у їхній сучасній формі стало вибухове розростання соціальних мереж.

"Ще на самому початку існування Twitter люди називали його "самоочисною піччю". Бо фальшивки, звичайно, проскакували, але спільнота швидко їх викривала, - каже пані Вордл. - Але соцмережа розрослася до таких масштабів, що піч уже не справляється з очищенням, особливо після впровадження автоматизації та ботів.

"Я бачу величезний потенціал технологій, які можна використовувати як допоміжний засіб і турбоприскорювач перевірки фактів, - пояснює пан Манцарліс. - Але навряд чи вдасться застосовувати технології як універсальний інструмент для вирішення цієї проблеми".

Хоч би як ретельно всі установи світу перевіряли факти, їм нізащо не побороти всіх чуток і фальшивих "фактів". Втім, хоч журналісти деяких медіа і ставлять під сумнів ефективність перевірки фактів, пан Манцарліс упевнений, що його робота приносить свої плоди.

Майбутнє фейків

У майбутньому (якщо пощастить) термін «фейкові новини» може стати пережитком лихоманки 2017 року. Але боротьба з дезінформацією на цьому не припиниться.

«Часом законодавчі ініціативи, що ґрунтуються на добрих намірах, але поганій поінформованості, можуть наробити більше шкоди, ніж сама проблема, яку намагаються залагодити за допомогою законів про фальшиві новини», - відзначає Алексіос Манцарліс.

Він зауважує, що вже в кількох країнах Європи парламентарі пропонують ухвалити такі закони.

«Я вважаю, що нам потрібно більше уваги звертати на візуальні матеріали. Картинки - це потужне джерело дезінформації», - пояснює Клер Вордл.

Іноді фотографії дуже швидко поширюються в закритих мобільних додатках, таких як WhatsApp і Viber. І в той час, як у центрі дискусії про «фейкові новини» опинився Захід, багато подібної дезінформації про здоров'я, релігію та суспільство циркулює за межами Сполучених Штатів, у країнах, що розвиваються.

Який вплив?

Є одне вагоме запитання – як хибна формація насправді впливає на свідомість виборців? Обговорення цієї проблеми почалося трохи більше ніж рік тому, але й дотепер його учасники не узгодили між собою питання: чи дійсно фальшиві новини в інтернеті спонукають людей віддати голос за певного кандидата на виборах і загалом впливають на політичні уподобання?

Одними з перших академічне дослідження засвоєння фальшивих новин провели вчені з Принстонського, Дармутського та Ексетерського університетів. Вони визначили, що за ті півтора місяця, які більш-менш відповідають періоду виборів президента США 2016 року, приблизно 25% американців відвідали веб-сайт з фейковими новинами.

Екзаменатор: _____ *Іващенко Вікторія Людвігівна*
(підпис)

Завідувач кафедри: _____ *Масімова Лариса Гагівівна*
(підпис)